

Sygn. akt. IV Ka 1218/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2016r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział IV Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Joanna Żelazny

Sędziowie SSO Aleksander Ostrowski

SSR del. do SO Marek Bielecki (spr .)

Protokolant Jowita Sierańska

przy udziale Ireny Głogowskiej Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 11 lutego 2016r.

sprawy **A. S.**

syna S. i J. z domu M. ur. (...) w miejscowości K.

oskarżonego o czyn z art. 178a § 1 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Oleśnicy

z dnia 11 września 2015 r. sygn. akt II K 484/15

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Oleśnicy do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt: IV Ka 1218/15

UZASADNIENIE

A. S. został oskarżony o to, że w dniu 29 maja 2015 roku o godz. 01:40 w B. na ul. (...), powiatu (...) po drodze publicznej kierował samochodem osobowym marki T. (...) nr rej. (...) będąc w stanie nietrzeźwości, wynik badania 1,14 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu co odpowiada stężeniu alkoholu we krwi, tj. o czyn z art. 178 a § 1 kk.

Wyrokiem z dnia 11 września 2015 r. Sąd Rejonowy w Oleśnicy:

I. uznał oskarżonego **A. S.** za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, opisanego w części wstępnej wyroku, stanowiącego przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. i za to na podstawie art. 178a § 1 k.k. wymierzył mu karę 10 (dziesięciu) miesięcy pozbawienia wolności;

II. na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie wymierzonej oskarżonemu kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 2 (dwa) lata;

III. na podstawie art. 42 § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 1 (jednego) roku,

IV. na podstawie art. 63 § 2 k.k. na poczet orzeczonego środka karnego zaliczył oskarżonemu okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 29.05.2015r.;

V. na podstawie art. 43 a § 2 k.k. orzekł od oskarżonego świadczenie pieniężne w kwocie 5000 (pieć tysięcy) złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej;

VI. na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych, zaliczając je na rachunek Skarbu Państwa

Apelację od powyższego wyroku w części dotyczącej rozstrzygnięcia o środku karnym zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych wywiódł na niekorzyść oskarżonego **prokurator**, który zarzucił Sądowi Rejonowemu obrazę przepisów prawa materialnego - a to artykułu 42 § 2 k.k. polegającą na błędnym orzeczeniu wobec oskarżonego o czyn z art. 178a § 1 kk na podstawie artykułu 42 § 2 kk środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w wymiarze 1 (jednego) roku, podczas gdy zgodnie z art. 42§2 kk środek ten orzekany jest w wymiarze na czas nie krótszy niż 3 lata jeżeli sprawca w czasie popełnienia przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji był m.in. w stanie nietrzeźwości

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie wobec oskarżonego A. S. środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 (trzech) lat.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja prokuratora zasługiwała na uwzględnienie, jednak wbrew zawartemu w niej wnioskowi nie mogła skutkować zmianą zaskarżonego wyroku, lecz wyłącznie jego uchyleciem i przekazaniem sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania. Ograniczenie kontroli odwoławczej do podniesionego w apelacji zarzutu obrazę prawa materialnego (art. 42 § 2 kk) stwarzałoby co prawda podstawy do stosownej modyfikacji zaskarżonego wyroku (w zakresie długości orzeczonego przez Sąd I instancji środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych), jednak z uwagi na szczególne okoliczności rozpoznawanej sprawy Sąd Okręgowy uznał, że rozstrzygnięcie takie mogłoby ograniczać przysługujące oskarżonemu prawo do obrony. O ile więc apelacja prokuratora została wywiedziona na niekorzyść oskarżonego, to z uwagi na brzmienie art. 434 § 2 kpk ("środek odwoławczy wniesiony na niekorzyść oskarżonego może spowodować orzeczenie także na jego korzyść") oraz szczególny układ procesowy sprawy, konsekwencją stwierdzonego przez Sąd Okręgowy uchybienia normie prawa materialnego było uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że na etapie postępowania przygotowawczego oskarżony- występujący wówczas bez obrońcy- złożył wyjaśnienia, w trakcie których został pouczony o treści art. 335 § 1 kpk, a w konsekwencji złożył wniosek o dobrowolne poddanie się karze. Wniosek oskarżonego obejmował m.in. zgodę na orzeczenie wobec niego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 1 roku, zaś z treści owego wniosku wprost wynikało, że na tak ukształtowaną ugodę procesowej zgodę wyraził prokurator nadzorujący postępowanie przygotowawcze. Co przy tym istotne, do wskazanych uzgodnień doszło w dniu 29 maja 2015 r., a więc już po zmianie art. 42 § 2 kk, której dokonano na mocy art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o zmianie ustawy- Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz 541), wprowadzającego zastrzeżenie, iż w razie popełnienia przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji w stanie nietrzeźwości sąd orzeka środek karny zakazu prowadzenia pojazdów na okres nie krótszy niż 3 lata. Co prawda wniesiony następnie do Sądu akt oskarżenia z niejasnych przyczyn nie obejmował wniosku o skazanie oskarżonego w trybie art. 335 § 1 kpk, jednak występujący nadal bez obrońcy oskarżony mógł spodziewać się, że orzeczone względem niego środki reakcji karnej (w szczególności środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów) będą odpowiadać pierwotnym uzgodnieniom poczynionym z organem prowadzącym postępowanie przygotowawcze. W toku postępowania sądowego, nadal bez udziału obrońcy, oskarżony odmówił składania wyjaśnień, podtrzymując jedynie treść wyjaśnień złożonych wcześniej w dochodzeniu, zaś Sąd Rejonowy ujawnił bez odczytywania protokoły zeznań świadków oraz pozostałe dowody

zawnioskowane w akcie oskarżenia, a w konsekwencji merytorycznie rozstrzygnął sprawę. Co wymaga przy tym szczególnego podkreślenia, rozstrzygnięcie Sądu w zakresie wymierzonej kary pozbawienia wolności, warunkowego zawieszenia jej wykonania a także orzeczonych środków karnych: zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych oraz świadczenia pieniężnego odpowiadało w pełni pierwotnym uzgodnieniom oskarżonego z organem prowadzącym postępowanie przygotowawcze. Także więc Sąd Rejonowy nie dostrzegł, że od 18 maja 2015 r. przepis art. 42 § 2 kk został w zasadniczy sposób zmodyfikowany.

Zarówno więc w chwili wnoszenia aktu oskarżenia, przesłuchiwania oskarżonego w toku rozprawy głównej a wreszcie w momencie ogłaszania wyroku (podczas którego oskarżony był obecny) oskarżony- nadal występujący bez obrońcy- mógł zasadnie zakładać, że rozstrzygnięcie Sądu w zakresie długości orzeczonego względem niego środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów będzie "korzystne", tzn. okres zastosowanego środka karnego wynosić będzie 1 rok, nie zaś- zgodnie z bezwzględnie obowiązującą normą prawa materialnego- nie mniej niż 3 lata. Nie można w konsekwencji wykluczyć, że postawa oskarżonego związana z odstąpieniem od skarżenia wyroku (oskarżony nie składał nawet wniosku o sporządzenie jego pisemnego uzasadnienia) związana było z długością orzeczonego względem niego środka karnego. Za pośrednie tego potwierdzenie można uznać późniejsze zachowanie oskarżonego, który po doręczeniu mu odpisu apelacji prokuratora ustanowił obrońcę, zaś w odpowiedzi na wywiedziony środek odwoławczy obrońca wyraźnie wskazał, że z uwagi na treść pierwotnych uzgodnień z prokuratorem oskarżony zdecydował się ograniczyć korzystanie z przysługującego mu prawa do obrony, w szczególności korzystanie z możliwości składania dalszych wniosków dowodowych, które mogłyby prowadzić do korzystnych dla niego wniosków. W świetle argumentacji wyrażonej w odpowiedzi na apelację dokonanie stosownej zmiany zaskarżonego wyroku (dostosowanie go do bezwzględnie obowiązującego brzmienia art. 42 § 2 kk poprzez wydłużenie okresu obowiązywania środka karnego do 3 lat) mogłoby naruszać prawo oskarżonego do obrony, pozbawiając go możliwości wszechstronnego odniesienia się do treści zarzutu (m.in. w kontekście znacząco wyższego okresu obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów). Jednocześnie w świetle przeprowadzonego przez Sąd Rejonowy postępowania dowodowego (Sąd I instancji w sposób bezpośredni przeprowadził wyłącznie dowód z wyjaśnień oskarżonego) uzupełnienie postępowania dowodowego przez Sąd Odwoławczy (poprzez uzupełniające przesłuchanie oskarżonego oraz umożliwienie mu składania dalszych wniosków dowodowych) stanowiłoby w istocie powtórzenie owego postępowania, czemu w bezpośredni sposób sprzeciwiała się norma art. 452 § 1 i 2 kpk w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lipca 2015 r. (akt oskarżenia wpłynął do Sądu przed dniem 1 lipca 2015 r., zaś zgodnie z art. 36 pkt 2 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy- Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, jeśli postępowanie wszczęto przed dniem wejścia w życie zmian Kodeksu postępowania karnego dokonanych na mocy ww. ustawy, do czasu prawomocnego zakończenia postępowania normę art. 452 kpk stosuje się w brzmieniu dotychczasowym). Wobec stwierdzonego uchybienia normie prawa materialnego oraz wyłączenia możliwości przeprowadzania przez sąd odwoławczy postępowania dowodowego co do istoty sprawy, Sąd Okręgowy był zobligowany do uchylenia zaskarżonego wyroku oraz przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W ponownie przeprowadzonym postępowaniu Sąd Rejonowy zapewni oskarżonemu możliwość ponownego odniesienia się do treści przedstawionego mu zarzutu oraz złożenia dalszych wniosków dowodowych. W zależności od aktywności procesowej oskarżonego Sąd Rejonowy zdecyduje, czy możliwe będzie poprzestanie na ujawnieniu dowodów przeprowadzonych na etapie postępowania przygotowawczego czy też niezbędne będzie ich ponowne, bezpośrednie przeprowadzenie. Orzekając w przedmiocie stawianego oskarżonemu zarzutu Sąd Rejonowy stosuje właściwe normy prawa materialnego, uwzględniając przy tym, że wywiedziona w sprawie apelacja nie kwestionowała rodzaju oraz wysokości orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności oraz środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego, a w konsekwencji obowiązujący w tym zakresie zakaz reformationis in peius wyłącza możliwość wydania mniej korzystnego dla oskarżonego rozstrzygnięcia w tej właśnie części.